

SİVAS AŞIKLARININ
RAMAZAN KONULU DEYİŞLERİ

Doğan KAYA

X. asırda islâmiyeti kabul eden ve kısa zamanda bu dinle bütünleşen Türkler, düşünce ve davranışta islâmiyetin tatbikatçısı ve müdâfîi olmuşlardır.

Türkler, bir yandan ilmi çalışmalarını sürdürürken, bir yandan da edebî eserlerde dinî bilgilere ağırlık vermeye başlamışlar. Türk halk şâirleri de kendi sahalarında baş durmamış, yüzyıllar boyunca dinî konularda sayısız şiirler söylemişlerdir.

Aşağıda, deryâdan bir damla mâhiyetinde olarak âşık Ruhsatî'nin üç, Seyit Türk ve Sefil Selimî'nin Ramazan konulu birer deyişlerini sunmaktayım.

Bu yazı, —bütün bölge şâirlerine şâmil bir araştırmanın yapılamamasına rağmen— konu ile ilgili araştırma yapacaklara kaynak olabileceği düşüncesinden doğmuştur.

Âşık Ruhsatî ve şiirleri:

Ruhsatî, bugünkü bilgilere göre 1835 yılında Sivas'ın Deliktaş nâhiyesinde doğmuştur. On iki yaşında babasız (Ahmet) ve anasız (Safiye) kalan, azaplık, divarçılık, suculuk, kiracılık ve imamlık yapan Ruhsatî'nin ömrü, sefâletle geçmiştir. Son asır halk şâirlerinden olan Ruhsatî'nin edebiyatımızda mümtaz bir yeri vardır. Her ne kadar başarısız aruz denemeleri varsa da, nece vadisinde sadası coşkun, yapmacıktan uzak ve âhenklidir. Şiirlerini söyölerken konu darlığı çekmemiştir. İlâhî ve beşerî aşk, fânîlik, tabiat güzelliği, adâlet, doğruluk, öğüt, gerçekçilik, bedduâ ve yiğitlik gibi, hemen her konuda söylediği deyişlerin herbiri ayrı kıymettedir.

Deliktaş'ta ölen (1911 ?) Ruhsatî'nin mezarı yine buradadır.

— 1 —

Orbir ayın serfirâzı Ramazân
Eriştirdi Rahmân elhamdülillâh
Fırâk-ı hasretin yaktı el-amân
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh
Tutalım orucu vurunak tâcı
Kılalım salâtı geçelim sacı
Yetürüp taamı olalım hacı
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh
Kılalım terâvih kazanak rahmet
Sünnet-i Resûl'ü edelim hüccet
Bu ayda nûş olur Kevser-i Cennet
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh
Ne devlet sağ kalan erdi bu mâha
Nasib olur mu görmek acep bir daha
Seher vakti ağla çağır Aitan'a
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh

Eğer umuyorsan hûri Cenneti
Leyle-i kadirde sen bul rahmeti
Tâzim et bu mâha Âşık RUHSATÎ
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh (1)

— 2 —

Orbir ayın serfirâzı Ramazân
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
İsyân deryâsına düştüm el-amân
Yüz üstüne basa geldim Ramazân
Sen gelende kayıp oldu Azrâ'il
İşbu Kur'ân sana olmuştur nâzil
Münkir münâfıklar oldu hep rezil
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Senin ile rahmet indi âleme
Senin vasfın alınmaz ki kaleme
Senin âşıkların durdu selâma
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Sen bak imdi gözün yuman kör kula
Kimi yüzün yumaz bakmaz bir kavle
Kimi tütün arar kimi nargile
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Oruç tutup terâvihi kılanlar
Onlardır rahmet-i Hakk'a defanlar
Tutmayanı yazık sokar yılanlar
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Her kim eder Leyle-i kadri ihyâ
Rahmetine garkeder ganî Mevlâ
Kusûrunu affeder Bâri teâlâ
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Yerde RUHSAT gökte melek karşılar
Yanar kandil ziyetlendir çarşılar
Bâzı mü'min yüzün yıkar turşular
Safâ geldin safâ geldin Ramazân (2)

— 3 —

Oniki ayın serfirâzı geldi olsun müjdeler
Gamlı gönül maksûdunu buldu olsun
müjdeler
Din Muhammed dini, şükür bu ne
devlettir bugün
Ramazân mâhını bize saldı olsun
müjdeler
Kimisine düğün bayram nûr gibi cilâ verir
Kimisi de hasedinden öldü olsun müjdeler
Kimisi der hamdülillâh rahmetin saldı
Hüdâ
Münâfıklar dalâlette kaldı olsun
müjdeler
Zikr ü tesbih hû terâvih gökte melek
imrenür
Zîruh olan hal dilince bildi olsun müjdeler
Şeytanlar zincire girdi ah edüp
ağladılar
Mü'min ilâh hallerine güldü olsun
müjdeler
Bu ne devlet ne şerâfet ümmet-i
Muhammed'e
Bütün dünya rahmetiyle doldu olsun
müjdeler
Ey RUHSATÎ geçen sene görmem deyu
ağladın

**Bugün yine gözyaşını sildi olsun
müjdeler (3)**

Âşık Seyit Türk ve Ramazan şiiri:

Seyit Türk 1911 yılında Yıldızeli'nin Belcik köyünde doğmuştur. Tahsili olmayan âşığımız iki yıldır Mersin'de kalmaktadır. İlk olarak Sivas'ta II. Âşıklar Bayramı (30 Ekim 1964)'na, üç defa da Konya Âşıklar Bayramı'na katılmıştır. Şiir söylemeye 40 yaşlarında başlamıştır. Nasıl başladığını da kısaca burada özetleyelim:

Günün birinde köylerine bir şeyh gelmiş; sohbet sırasında Yunus'tan bir ilâhî okumuş. Bunda etkilenen Âşığımızda tuhaf bir hal olmuş, «Ben de bir deyiş söyleyeceğim» demişse de çevresindekiler engellemiş. Fakat Seyit Türk kendisini tutamamış, şu dörtlükle başlayan deyişini söylemiş:

«Kul diye yarattı beni
Yarattı tendeki canı
Can devedir Hak çobanı
Gütmek nasib etsin beni»

Şiirlerinde genellikle «Seyit» adını kullanan âşığımız, hemşehrisi Karasar köyünden Seyit Yalçın ile karıştırılmamak için Seyit Türk olarak anılmaktadır.

Başlangıç tatabi (x) günü
Münâfik bilmez ki bunu
Mü'min isen kendin tanı
Bil mübarek Ramazan'da

Ay ki onbir ayın başı
Secde kıla dağı taşı
Akıt gözlerinden yaşı
Sil mübarek Ramazan'da

Ay ki mü'minlere müjde
Her melekler gelir vecde
Gece gündüz Hakk'a secde
Kıl mübarek Ramazan'da
Söyle Ramazan aşkına
Hak sevap yazar meşkına
Doğru Cennet'in köşküne
Yol mübarek Ramazan'da

Mü'mine rahmet ekilir
Kalplere nurlar dikilir
Cümle günahlar dökülür
Gel mübarek Ramazan'da
Münâfik arada kalmış
İmanını şeytan almış
Yüzü kara nasıl gelmiş
Ol mübarek Ramazan'da

Bunda var Kadir gecesi
Açıldı rahmet bacası
Kabul etmiştir hocası
Kul mübarek Ramazan'da
Fâniden bir gün geçersin
Ecel şerbetin içersin
Yel gibi Sırat geçersin
Gül mübarek Ramazan'da

Bu yıl mihmân oldu bize
Hak Cennet başışlar bize
Seyyid'im sararlar beze
Sul mübarek Ramazan'da (4)

Sefil Selimî ve Ramazan Kasidesi:

1933 yılında Sivas'ın Şarkışla kazasında doğan Sefil Selimî'nin asıl adı Ahmet Günbulut'tur. Şiir yazmaya küçük yaşlarda başlamıştır. Bugüne kadar iki kitabı yayımlanmıştır (Yâr Badesi ve Yalınkat). Birçok yarışmalara katılmış, önemli dereceler almıştır. Sefil Selimî halk şiiri geleceğini devam ettiren bir âşığıdır.

Ey kaptan rotanı yokla Nuh tufânı Ramazan
İçin gücün olsun Hak'la derde dermân

Ramazan

Nuh'a tufân dermân oldu kavmini etti
helâk

O misli bir yüce zâta elde fermân

Ramazan

Ehl-i îmân inanır hem Cehennem Cennet
var

Haber vermek için geldi bir ay mihmân

Ramazan

Şek şüpheye düşme ahbâb fitne fesat
çirkin şey

Oruç tut sen fitne ver düşkün insan

Ramazan

İftar sahur terâvihte açık koyma yerini
Temiz duygu iyi niyet doğru lisân Ramazan

Bu tutufu az belleme tövbe et geç

günahın

Çoluk çocuğu sevindir sâbi sübyân

Ramazan

Fukara-yı sâbirine efrâd-ı âyâline

Yan gözle bakmayı bırak sâhib-zamân

Ramazan

Güzellikler şirinlikler taşıyana meziyet

İbâdete sınır yoktur merde meydân

Ramazan

Sabır selâmet getirir ehlinden öğren bunu

Suçtan nedâmet büyüklük asil vicdân

Ramazan

Ha varız ha yokuz neden nûra

şamdandır beden

Saftır pâktır hoştur mutlak hem de

Lokmân Ramazan

Kimi essah kimi yalan sahi(h)ler bâki kalan
Ummanla iç içe olan on son limân Ramazan

Aç mezârı tok mezârı ayındır bayram

günü

Her durumu açık söyler yahşi yaman

Ramazan

Arzumun öz rûhundaki haslıkların gözesi

SEFİL SELİMÎ'nin aşkı can ve cânân

Ramazan

1) ÖZYALÇIN, Kadri, Deliktaşlı Ruhsatı, Hayatı ve Eserleri, XV+229 Sh., Sh. 145-146, Sivas, 1936